

Թալ Շապին Գարահիսարի Էնտիրէս զիւղը : Ահաւոր շարագործութեամբ մը , որուն հեղինակն ու պատճառը անձանօթ մնացին այն ատեն , առտու մը իր անկողինն մէջ յօշոտուած դտան զայն : Քանի մը օր ետքը , Սեբաստիոյ մէջ , ուր բերեր էին իր մարմինը , սգահանդէս պաշտամունքի մը միջոցին , Հայ Բողոքականաց ժողովարանին մէջ , դամբանական ուղերձներէ վերջ , իր բարեկամներու շատ իմաստուն մէկ կարգադրութեամբ , կարգացուեցաւ նաև թարգմանութիւնը ուսումնասիրութեան մը , զոր ինքը զրեր էր իր առանձնացումի վերջին ամիսներուն : Այնքան տպաւորուած էի այդ գրութենէն , որ յստակօրէն կը յիշեմ ահոր ընդհանուր զաղափարը , որ հետեւեալն էր . « Հայ ազգը , շնորհիւ իր հինաւուրց Եկեղեցիին , որ շատ կանուխէն ուղղափառ հաւատքի հիմի վրայ կանդնած է իր կազմը , շնորհիւ վաղնջական զրականութեան մը՝ որ իր ներշնչումները միշտ ընդունած է իր հաւատքէն , արդիւնքովը իր կեանքին և պատմութեան՝ որոնք Աւետարանին համար կրուած նահատակութեան անընդմէջ շարք մը եղած են , սկիզբէն և միշտ , փրկութեան ճամբուն մէջ եղած է ան : Գիտնալ հարկ է , սակայն , թէ անոր կեանքը , աշխարհազրախան եւ պատմական հանգամանքներու հետեանքով , դժուարին է շատ , և վտանգներէ չըլապատուած : Ամերիկեան միսիոնարութեան Գերը պիտի ըլլար օգնել միայն այս ազգին , որպէսզի անխոտոր քալէ ան իր ճամբուն մէջ , զգուշացնել զինքը իր շուրջը դաւանած վտանգներէն . զիտութեան և բարոյախօսութեան նոր լոյսերով ապահովել զինքը փորձութիւններէ : ՀԵՏԵՒԻՒՄ՝ միայն իրեն՝ ի զգուշութիւն ԵՒ ՈՉ ԹԷ՝ ԱՌԱՋՆՈՐԴԵԼ : »

Ըսուած էր «Կոչնակ»ի յօդուածին մէջ թէ վերաքննութեան զաղափարը իր ամենէն ջերմ ջատագովները ունեցած է միսիոնարներուն մէջ : Ողբացեալ Մր. Հօլպրուք այս վերջիններուն շարքին մէջ պիտի ըլլար այսօր ապահովաբար՝ եթէ ապրած ըլլար . այսպէս միայն կրնայ մտածել տալ այսօր մեզի իր երբեմնի այդ խորհրդածութիւնը :

* * *

ՇԱՏՅԱԾ ՀԱՅԸ

Մ'ըսէր . « Այդքան մարդերու մէջ ես եմ մէկ հաս .
Ինչ է օգուտն իմ խեղճ ցանկոյ , իմ հեղ սիրոյս :
Մտքիմ մէջ երբ մէկ մի նրաւ լուցուի զոս զոս ,
Մէկեղ ամենք կը վառին , ու կ'ըլլայ լոյս : »

Էրէ մէկ մի մարդ լսիլով : մարդ մը ցուած ,
Ըրած կ'ըլլան ու ընդունած բարիք՝ ամէնքն :
Ա՛խ , զէ՛լ դուք թուդ . պիտի գուժարն ընէ Աստուած .
Այսպէս է որ պիտի մեր հացը շացընենք :

Մէկ մի օր՝ օր մ'է օրսակար . կ'երթայ Տարին .
Թո՛ղ անհատաւ ու ծողբաւս զարդ ժպտի .
Կրկնայ մէկ բառ մ'առաջնորդի խեղ ամբոխին .
Բայր սիրեմ իմ մէկ սիրովս սնանին պիտի :

JEAN AICARD